

MEMO / 5. maj 2015

Børnevenlig retspleje: Fagpersoners perspektiver og erfaringer

1. Hvorfor blev denne undersøgelse gennemført?

Denne undersøgelse fra Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder støtter Europa-Kommissionens 2011 [EU's dagsorden for børns rettigheder](#). Dagsordenen påpegede behovet for at gøre retssystemerne mere børnevenlige. Den omfatter også de beskyttelsesmekanismer, der er fastlagt for børn i EU's direktiv om ofres rettigheder, som alle medlemsstaterne skal gennemføre i deres nationale lovgivning inden november 2015.

2. Hvad dækker undersøgelsen?

Undersøgelsen giver en dybere forståelse af situationen for mindreårige børn, der er involveret i civile eller strafferetlige sager som ofre, vidner eller parter.

Den omhandler den faktiske behandling af børn inden for de nuværende nationale rammer og politikker. Den supplerer [Europa-Kommissionens arbejde](#) med de statistiske data og de nuværende nationale retlige rammer og politikker.

I undersøgelsen, som var baseret på individuelle og gruppebaserede interviews, blev der indsamlet erfaringer, opfattelser og synspunkter blandt fagpersoner, og de blev bedt om at komme med forslag til forbedringer af situationer, hvor børn – rent faktisk – deltager i retssager, fra hvilken alder, hvilken form for støtte de får, hvor afhøringerne finder sted, hvilke uddannelser fagpersonerne har osv.

I denne første FRA-rapport indsamles der oplevelser, perspektiver og synspunkter fra fagpersoner, som arbejder med børn, der er involveret i straffe- og civile sager, med henblik på at identificere nuværende praksis og procedurer, områder, hvor der er sket forbedringer, og lovende tiltag. En anden rapport om børns oplevelser vil blive offentliggjort i 2016.

Spørgsmålene var opdelt i tematiske hovedområder ud fra vejledningen fra Europarådets retningslinjer om børnevenlig retspleje ("Guidelines on child-friendly justice"), der omhandler retten til at blive hørt, retten til information, retten til at blive beskyttet og retten til beskyttelse af personoplysninger, retten til ikke at blive forskelsbehandlet samt princippet om barnets tarv og andre centrale spørgsmål, som f.eks. uddannelse og det tværfaglige samarbejde mellem fagpersoner.

De præcise spørgsmål findes i hovedrapportens bilag.

3. Hvordan blev undersøgelsen gennemført?

De tematiske hovedområder blev udvalgt i samråd med eksperter og aktører og i overensstemmelse med de grundlæggende principper og hovedelementer i [Europarådets retningslinjer](#) om børnevenlig retspleje.

Dataene blev indsamlet gennem personlige samtaler, skrivebordsundersøgelser og diskussioner i fokusgrupper med fagpersoner, der arbejder med børn før, under og efter retssager. I alt blev 570 dommere, anklagere, advokater, ansatte ved retsinstanser, psykologer, socialarbejdere, tolke og politifolk interviewet fra juli 2012 til december 2012 i 10 medlemsstater (Bulgarien, Kroatien, Estland, Finland, Frankrig, Tyskland, Polen, Rumænien, Spanien og Det Forenede Kongerige). De personlige interviews varede mellem 45-90 minutter, og diskussionerne i fokusgrupperne varede mellem 1,5 og 2,5 timer.

Oplysninger om metoder og oplysninger om målgrupper, prøver, interviewplaner osv. findes i rapportens bilag og online, hvor der også findes referencer til udvalgt national lovgivning frem til første kvartal 2014, en oversigt over nationale politikker og yderligere materialer.

4. Hvordan forsøger landene at gøre retsplejen mere børnevenlig?

FRA har identificeret en række lovende tiltag i de lande, der var omfattet af undersøgelsen, som f.eks.:

- Børnevenlige afhøringslokaler i politistationer i **Estland** er udstyret med anatomiske dukker, der kan på- og afklædes i forbindelse med sager om seksuelt misbrug. Dukkerne er et værktøj, som en række lande benytter for at gøre det lettere for børnene at tale om deres oplevelser i forbindelse med afhøringer. I **Finland** anvender socialarbejdere ofte "Teddy Bear Cards", der kan hjælpe børnene med at udtrykke deres følelser.
- I **Frankrig** er der etableret kontaktpunkter i flere byer, hvor børn har adgang til specialiserede advokater, som kan oplyse dem om deres rettigheder og give dem gode råd og støtte i civilretlige eller strafferetlige sager. Disse møder er gratis og fortrolige. Børnene kan ofte komme lige fra gaden, og der er hotlines og oplysningsaktiviteter i skoler.
- I **Polen** afhøres børn under 15 år i såkaldte "blå værelser", som er udstyret med legetøj, børnevenlige møbler og envejsspejle i forbindelse med afhøringer, så alle relevante aktører ikke behøver at være til stede i samme lokale som barnet.
- I **Det Forenede Kongerige** har børn adgang til en række forskellige materialer, som kan hjælpe dem med at forstå, hvad det vil sige at udtale sig i retten. Folderne henvender sig til forskellige aldersgrupper, og der benyttes et aldersrelevant sprog, puslespil, spil osv. De findes desuden på forskellige sprog, så de også når ud til indvandrerbørn.

5. Hvor repræsentative er resultaterne?

FRA sikrede en fælles tilgang ved prøvetagning, udvælgelse af respondenter samt spørgsmål til interview- og fokusgrupper og i forbindelse med dataindsamlingen. For at lette den sammenlignende analyse på tværs af medlemsstaterne har FRA udviklet en "rapporteringsskabelon" til brug for alle interview- og fokusgrupperne i deres diskussioner. Den vigtigste udvikling i de nationale lovgivninger og politikker indtil første kvartal 2014 er medtaget, så undersøgelsen rummer så præcise og opdaterede oplysninger og analyser som muligt.

De centrale resultater kan også fungere som vejledning for de medlemsstater, der ikke er omfattet af denne undersøgelse.

6. Hvordan blev de 10 medlemsstater udvalgt?

De 10 EU-medlemsstater blev udvalgt til at afspejle en mangfoldighed af retssystemer og forskellig praksis med hensyn til børns berøring med retssystemet.

Forskellige kriterier lå til grund for udvælgelsen: geografisk spredning, forskellige retssystemer, befolkningsstørrelse, nationale forskelle, allerede udpeget lovende praksis samt manglen på god praksis.

7. Hvor mange børn er berørt af straffe- og civilsager i EU?

Det præcise antal børn, der er involveret i civil- og straffesager i EU, kan ikke anslås på grund af de betydelige datamangler i medlemsstaterne.

Eurostat anslår, at 19 % af EU-befolkningen er under 18 år. Det svarer til 95 millioner børn.

I henhold til Kommissionens data fra 11 medlemsstater med i alt 20 millioner børn var der i 2010 i alt 74 000 børneofre for kriminalitet, og 495 000 børn, hvis forældre blev skilt. Med en anslået befolkning på 95 millioner børn i EU28 betyder det, at omkring 2 500 000 børn risikerer at komme i berøring med retssystemet hvert år.

8. Hvordan vil FRA følge op på spørgeundersøgelsens resultater?

FRA vil fremme anvendelsen af undersøgelsens resultater med henblik på at ændre lovgivningen. Dette vil blive opnået i samarbejde med andre institutioner, som f.eks. Europa-Kommissionen, Europa-Parlamentet og Europarådet. FRA vil ligeledes arbejde tæt sammen med medlemsstaterne og civilsamfundsorganisationer.

Yderligere oplysninger:

FRA's arbejde med børns rettigheder findes på [FRA's websted](#) og i mediepakken om børnevenlig retspleje.

Det er også muligt at kontakte FRA Media Team:

E-mail: media@fra.europa.eu / Tlf.: +43 1 58030 -642